

Kansallisen veteraanipäivän vietto seuraa aikaa Vaasassa

Aluetoimiston päällikkö evl Mauri Etelämäki puhumassa Suomen Vapaudenpatsaalla sotaveteraaneille heidän omalla juhlapäivänään. Patsaalle asetettu kunnivartio ja järjestöjen lippulinna juhlistavat tapahtumaa.

Sotiemme 1939 – 1945 rintamapalveluksesta kertovan tammenlehvätunnuksen omaavien sotaveteraanien lukumäärä on laskenut keväällä 2019 jo alle 10000. Heidän keski-ikänsä on 94 vuotta. Veteraaneista puolet on naisia ja heidän suhteellinen osuutensa on kasvussa. Rivien harveneminen ja veteraanien ikääntyminen ovat merkinneet eri tilaisuuksiin osallistuvien veteraanien lukumäärän voimakasta laskua. Esimerkiksi tämän vuoden Kansallisen veteraanipäivän valtakunnalliseen pääjuhlaan Kuopiossa osallistui enää noin sata veteraania. Ensimmäisessä juhlassa Lahdessa vuonna 1987 osallistujia oli 10000, joista pääosa veteraaneja.

Veteraanipäivän ensisijaisena kohdeyleisönä veteraanit – niin kauan kuin heitä on

Vaasassa veteraanipäivää vietettiin itsenäisyytemme 100-vuotisjuhlatuoteen 2017 asti kaupungintalossa järjestetyssä juhlassa. Viimeisimmistä näistä veteraaniosallistujien määrä oli laskettavissa yhden henkilön sormin. Vuosi sitten päädyttiinkin ratkaisuun, jossa tilaisuus järjestettiin lyhytkestoisena ja pienimuotoisena, mutta kuitenkin arvokkaana juhlayhteytenä. Tavoitteeksi asetettiin mahdollisimman monen sotaveteraanin – maamme kunniamerkkikansalaisen – osallistuminen päivän yhteiseen viettoon. Juhlan pitopaikak-

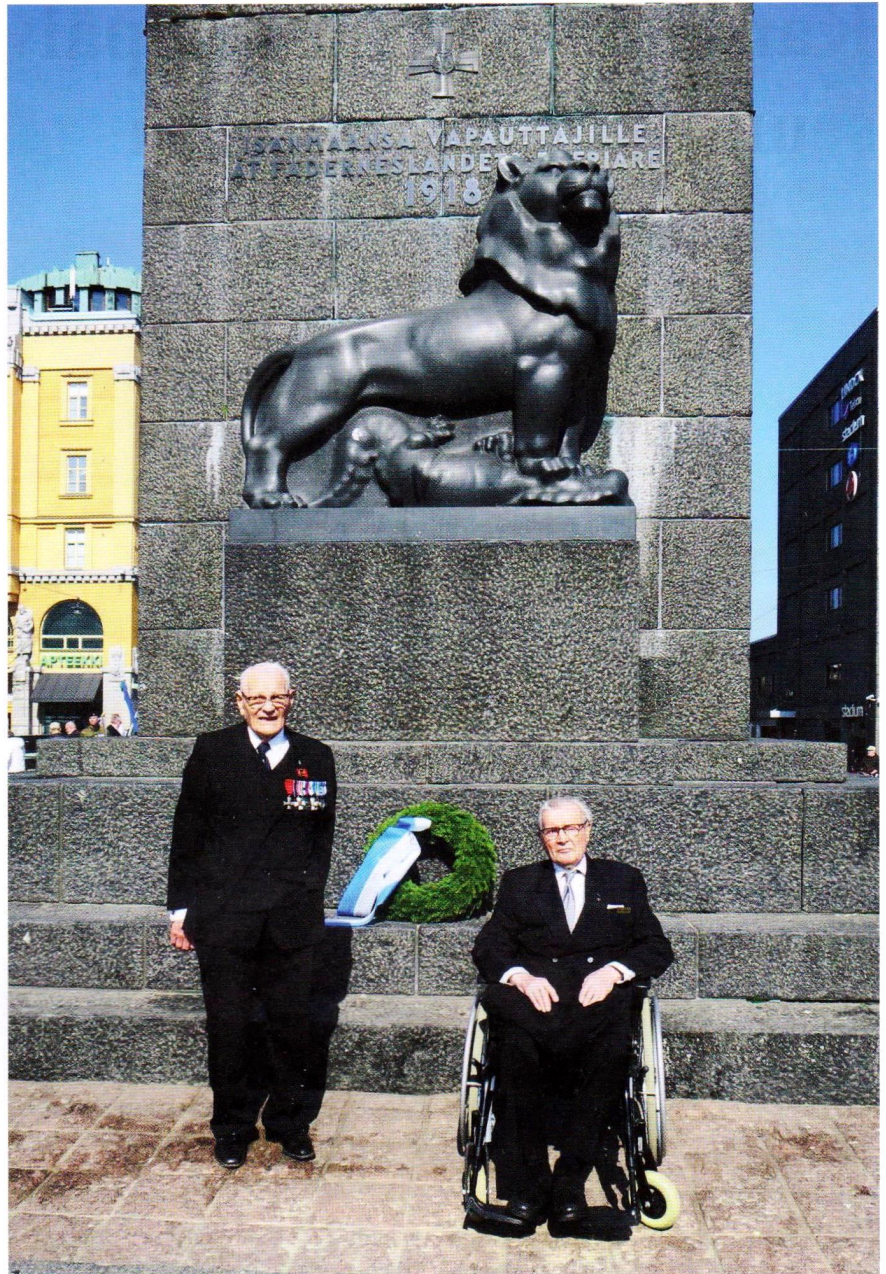
si valikoitui kuin luonnostaan Vaasan torilla sijaitseva Suomen Vapaudenpatsas, veteraanien korkealle arvostama ja heille rakas itsenäisyytemme symboli. Veteraanien käymät vuosien 1939–1945 sodat nähdään yhä yleisemmin jatkona vuoden 1918 Vapaussodalle, ”maamme toisena vapaussotana”. Me veteraanisukupolven jälkeiset sukupolvet voimmekin mielessämme yleistää patsaan jalustan fasaadin kirjatun tekstin ”Isänmaansa vapauttajille – Åt fäderneslandets befriare 1918” muotoon ”Isänmaansa vapauttajille 1918 ja saavutetun vapauden säilyttäjille 1939–1945 – Åt fäderneslandets befriare 1918 och den uppnådda frihetens bevarare 1939–1945”.

>>

Veteraanipäivän 27.4.2019 juhlatilaisuus alkoi Vaasan torilla klo 12. Pohjanmaan aluetoimisto oli järjestänyt Vapaudenpatsaalle reserviläisten kunniaavartioston, veteraaneja varten tuolirivistön sekä äänentoistolaitteiston. Reservin kapteeni Raimo Latvalan johtama kielekkeisestä valtiolipusta sekä veteraani- ja maanpuolustusjärjestöjen lipusta koostuva lippulinna järjestäytyi kunnioittamaan tilaisuutta patsaan sivustalle. Ohjelmassa oli aluetoimiston päällikön, everstiluutnantti Mauri Etelämäen puhe sekä seppeleenlasku patsaalle. Seppeleenlaskun suorittivat Etelämäen johdolla Vaasan kaupungin kehitysjohtaja Susanne Slotte-Kock ja sotaveteraani Yrjö Savola.

Puheessaan Etelämäki totesi Suomen kansan historian olevan monisatavuotinen ja niin on myös suomalaisen sotaväen historia. Näiden osalta vain viimeiset sata vuotta ovat olleet omissa käsissämme. Kuluvana vuonna nousevat erityisesti esiin muistot Talvisodasta, sillä sen alkamisesta tulee loppuvuodesta kuluneeksi 80 vuotta. Kysymykseen siitä, ovatko Talvisotaan johtaneet tapahtumat edelleen mahdollisia, Etelämäki vastasi myöntävästi. Mutta hänen vastauksensa mahdollisuuteen veteraanien aikaan saaman Talvisodan ihmeen toistumisesta, mikäli tarvetta ilmenee, oli myös myönteinen. Maanpuolustustahto on säilynyt korkeana Suomessa. Erityisen korkea se on pohjalaismaakunnissa. Puheensa lopuksi Etelämäki esitti veteraaneille kiitokset heidän pitkän elämänsä aikana osoittamastaan rohkeudesta ja tarmokkuudesta sekä esimerkkinä toimimisesta nuoremmille sukupolville. Hän myös vakuutti, että veteraanien perintö on turvassa ja että me suomalaisena yhteiskuntana tulemme pitämään siitä huolta. Kutsuvieraina olleiden veteraanien lisäksi tapahtumaa Vapaudenpatsaalla seurasi satapäinen joukko kaupunkilaisia.

Tilaisuuden jälkeen veteraaneille saattajineen oli järjestetty kakkukahvitilaisuus läheisessä Vaasan kirkon kryptassa. Paikalle tuli muutama veteraani lisää, koska siellä luovutettiin aiemmin palkitsematta jääneille Tasavallan presidentin myöntämät Suomen Valkoisen Ruusun Ri-

Suomen vapauden säilymisen puolesta taistelleet veteraanit Yrjö Savola (vas.) ja Holger Strandberg vapauden aiemmin hankkineille pystytetyn muistomerkin äärellä .

tarikunnan 1. lk mitalit. Mitaleja oli 27 kpl, joita noutamaan oli pystynyt saapumaan noin puolet saajista. Mitalien ja kunniakirjojen jaon suorittivat toiminnanjohtajat Tuula Harjunpää (Vaasan Sotaveteraanipiiri) ja Sauli Lassila (Vaasan Rintama- ja Sotaveteraanit). Tilaisuudessa oli myös kanttori Tuija Niemistön esittämää musiikkia ja yhteislauluja sekä pappi Jukka Niemen ja evl Mauri Etelämäen puheet. Pienimuotoisuudesta huolimatta päivän molemmat tilaisuudet olivat erittäin lämminhenkiset ja saivat osakseen veteraanien arvostuksen.

Veteraanipäivän vietossa siirrytään kohti perinnejuhlaa – koulunuoriso tärkeänä kohderyhmänä

Sotaveteraanit ovat pitkään olleet toivottuja vieraita mm. kouluissa, missä he ovat kertoneet sotakokemuksistaan, keskinäisestä yhteenkuuluvaisuudesta (”veljeä ei jätetä”) ja isänmaanrakkaudesta. Kovin suuri joukko veteraaneja ei tätä toimintaa jaksakaan enää harjoittaa. Vaasan veteraanipäivän yhteydessä haluttiin kuitenkin vielä ponnistella tällaisen veteraanitapahtu-

Huutoniemen koulun oppilaat järjestäytyneenä seuraamaan veteraanitapahtuman ohjelmaa.

man järjestämiseksi koulunuorisolle. Helposti löydettiin toteuttajaksi halukas koulu, isohko 350 oppilaan Huutoniemen alakoulu. Koulu järjesti veteraanipäivää edeltävälle perjantaille oppituntin mittaisen juhlaajan veteraanitapahtumaa varten. Kuula-Opiston opettaja, MuM ja diplomioopperalaulaja Katariina Korkman huolehti juhlan musiikki-ohjelmasta, jota esittivät opinnoissaan pitkälle ehtineet musiikin opiskelijat. Tilaisuudessa oli kaksi puhujaa, sotaveteraani Yrjö Savola sekä seuraavaa sukupolvea edustava sodan seuraukset sotaorpona kokenut Mauri Öljymäki.

Yrjö Savola satoi puheenvuoronsa hienosti Kansallisen veteraanipäivän syntyhistoriaan. Hän kertoi aluksi viimeisestä Jatkosodan päivästä Rukajärven rintamalla. Sillä suunnalla ei loppukesästä 1944 ollut kovia taisteluja, tyypillistä asemotaa vartiovuoroinen. Kun sodan päättäneet aselepo 4.9.1944 lopulta tuli, se oli kaikille yllätys. Sodassa Savolan lailla pitempään mukana olleet kotiutettiin vähitellen, mutta osa nuoremista ikäluokista joutui vielä jatkamaan taisteluja Lapissa entisten aseveljien, saksalaisotilaiden poistamiseksi aseleposopimuksen vaatimusten mukaisesti maasta. Viimeiset saksalaisotilaat poistuivat Suomesta Kilpisjärven kautta Norjaan 27.4.1945. Tämä huhtikuun päivä nimettiin vuonna 1987 Kansalliseksi veteraanipäiväksi. Kun kuulijakunnan muodostivat nuoret, 7-13 vuotiaat lapset, Savolan sotien

päätösvalheisiin liittyvä aihevalinta ja sen rauhaa painottava tulevaisuudenuskoinen lähestymistapa olivat erittäin perustellut. Monistatapäinen oppilasjoukko kuunteli esitystä herpaantumattomana, intensiivisesti ja rauhallisesti.

Mauri Öljymäki toi tilaisuuteen tunnelmia sodanjälkeisestä ajasta. Koskettavuutta puheeseen toi se, että Öljymäki on sotaorpo, hän menetti sodassa isänsä. Öljymäki asemoi esityksensä niihin vuosiin, jolloin hän oli kuulijakunnan ikäinen. Milaista oli lasten elämä yleensä heti sodan jälkeen, millaista oli koulunkäynti, mitä harrastettiin. Öljymäki perusti esityksensä paljolti keskusteluun oppilaiden kanssa. Kysymyksiä ja mielipiteitä esitettiinkin runsaasti. Oppilaiden suhtautuminen aiheeseen oli innostunutta, keskustelu puhujan kanssa toteutui silti järjestäytyneesti ja rauhallisesti.

Puheiden väliin rytmitetty musiikkiohjelma koostui puhallinkvartetin (Henna Vuorio ja Karoliina Krook, huilu sekä Imari Moisio ja Aleksis Korpilahti, klarinetti), Katariina Korkmanin, piano ja laulu-solisti Serene Erhien esittämistä kappaleista Täällä Pohjantähden alla (Petri Laaksonen) ja Finlandia hymni (Jean Sibelius) sekä duon Ahti Alavillamo, piano ja Tuukka Nissilä, klarinetti, esittämästä Tauno Pylkkäsen Pastoraalista.

Koulun kuulijakunta edustaa jo kolmatta veteraanien jälkeistä sukupolvea. Heistä vain harvoilla on ollut tilaisuus omakohtaisesti tutustua

Sotaveteraani Yrjö Savola kertoo oppilaille sodan päättymisestä ja rauhan tulosta.

sotaveteraaniin sukunsa puitteissa. Kuulijakunta oli kuitenkin kiinnostunut päivän aiheista. Myös koulun johto ja sen opettajat suhtautuivat tapahtumaan myönteisesti ja olivat nähneet vaivaa tilaisuuden toteuttamiseksi koulussaan. Tämä on hyvä merkki sotaveteraanien perinnön tulevaa vaalimista ajatellen.

*Ilkka Virtanen
Österbottens Försvarsgille
– Pohjanmaan Maanpuolustuksilta*